

Natuurlijk Oirschot

Contactblad IVN Oirschot februari 2024

Natuurlijk Oirschot

IVN Oirschot – februari 2024

Van de redactie

Welkom bij het tweede nummer van ons nieuwe digitale contactblad, de 'Natuurlijk Oirschot'! We zijn verheugd te horen dat de eerste editie zo positief is ontvangen. Hartelijk dank voor alle complimenten!

Inmiddels hebben een aantal leden laten weten dat ze voor een maandelijkse column of bijdrage gaan zorgen. Zo zullen Elly Pouwels en Lia Adriaans maandelijks een 'plant van de maand' en een 'insect van de maand' presenteren, terwijl Mirjam van Oers ons meeneemt op haar ontdekkingsreis als 'groentje in het groen' in haar column 'Mijmeringen van Mirjam'. Ook Petra Koning zal regelmatig bijdragen met diverse stukken, variërend van boek- en filmrecensies tot andere interessante onderwerpen. Deze keer schrijft Petra over de Das. Verder zal de werkgroep NatuurBelangen ons regelmatig gaan informeren over onderwerpen waarin het belang van de natuur en het opkomen voor de natuur centraal staan. En wie volgt hun voorbeeld?

We moedigen jullie ook aan om actief deel te nemen aan 'Natuurlijk Oirschot'. Heb je een onderwerp dat je graag wilt bespreken, een ervaring die je wilt delen of een idee voor een bijdrage? Aarzel niet om deze bijdrage in te sturen voor de volgende editie van de 'Natuurlijk Oirschot'.

Uiteraard staan we in deze 'Natuurlijk Oirschot' stil bij het overlijden van Jack van Nunen. Namens het bestuur schreef Loek Kuperus een In Memoriam en de ouders van de kinderen van het Jeugd IVN organiseerden een bijeenkomst voor de jeugdleden. Samen maakten ze een collage voor Jack. Deze collage is terug te vinden op pagina 4.

We hopen dat je geniet van deze editie van de 'Natuurlijk Oirschot' en we kijken uit naar jouw feedback en bijdragen voor toekomstige edities.

De foto op de voorpagina (boven) is gemaakt door Freek Kemps. De foto op de voorpagina (onder) door Lia Adriaans. De foto hierboven is gemaakt door Rosetta Hovius.

Inhoud

Pag. 2	Van de redactie
pag. 3	In Memoriam Jack van Nunen
pag. 4	Collages Jeugd IVN voor Jack
pag. 5	De das
pag. 6	Geelopkleurende velden Lezing Biobased bouwen
pag. 7	Mijmeringen van Mirjam
pag. 8	Rechten voor de natuur
pag. 9	Plant van de maand Webcam vogelbescherming
pag. 10	Insect van de maand
pag. 11	Herstel van het Gentiaanblauwtje
pag. 12	Het Jeugd IVN bezoekt het Oertijdmuseum

Agenda

Donderdag 7 maart

Start Basiscursus Natuur

Maandag 11 maart - 20.00 uur

Algemene Leden vergadering

Dinsdag 12 maart - 20:00 uur

Lezing 'Diersporen, hoe herken je die?'

Zondag 17 maart - 9:45 uur

Excursie 'Speuren naar Sporen'

Dinsdag 26 maart - 20:00 uur

Lezing Biobased bouwen

Hier vind je het [Jaarprogramma 2024](#)

Lid worden? Klik [HIER](#)

Contact

Telefoon	06-13861373
Mail	info@ivn-oirschot.nl
Postadres	Bovenwiel 2 5688 SE Oirschot

Website	Home - Oirschot (ivn.nl)
Facebook	Facebook
Instagram	Instagram
YouTube	YouTube

Bank	NL66 RABO 0138829632
Kvk	40237786
Anbi	RSIN: 816495464

Redactie	06-44852519
Mail	Klik HIER

In Memoriam Jack van Nunen

Loek Kuperus (voorzitter IVN Oirschot)

Zondag 18 februari eindigde voor velen van ons in een zwarte dag, toen in de loop van de avond duidelijk werd dat ons lid Jack van Nunen die avond aan een hartstilstand was overleden. Reanimatie heeft niet meer mogen baten, uiteindelijk overleed Jack in het ziekenhuis. Met het heengaan van Jack verliest IVN Oirschot één van haar actiefste leden. En dat gedurende een periode van meer dan 35 jaar. Jack nam vorig jaar (weer) afscheid van het bestuur, waarin hij in

Wat Jack echt het allerliefste deed was om met onze jeugd-IVN en de activiteiten voor de basisscholen de kinderen te inspireren hoe mooi en leuk het in de natuur is. Als coördinator van de jeugd-IVN heeft hij veel basisschool leerlingen weten te inspireren, waaronder ons huidige bestuurslid Martijn van de Schoot. Voor de Oirschotse jeugd is het wegvallen van Jack dan ook een groot gemis.

vier verschillende periodes in totaal maar liefst 22 jaar heeft meegedraaid. Ook was Jack één van de oprichters van de vogelwerkgroep.

Inmiddels was Jack al jaren betrokken bij ons cursusaanbod als lid van de cursuswerkgroep. Naast zijn organisatorische kwaliteiten op dit gebied was hij een echt natuurmens. In die hoedanigheid heeft hij diverse malen de basiscursus Natuur als docent 'gedraaid'. Op elk gebied wist hij de cursisten te inspireren met zijn kennis en verhalen. Steeds meer kreeg hij daarbij oog voor de totale natuurlijke omgeving. Minder een soortenkenner, meer een blik op biodiversiteit en landschap.

Al met al verliezen we met Jack een IVN-er in hart en nieren. Daarnaast was Jack op tal van andere gebieden actief, waaronder als medeorganisator van de populaire cursus Oirschotlogie, als koorlid, tot enkele jaren geleden als vrijwilliger in Museum De Vier Quartieren en ongetwijfeld in het verleden nog tal van andere Oirschotse zaken.

Ondanks al deze op Oirschot gerichte activiteiten was Jack ook geïnteresseerd in de wereld buiten Oirschot. Hij had dan ook tal van andere culturen mogen proeven op zijn reizen. Jack was een innemend mens, altijd hulpvaardig, soms een tikkie eigenwijs en bovenal iemand die anderen kon inspireren. We zullen hem missen.

Sinds we drie jaar geleden van Oirschot naar Biezenmortel (aan de Loonse en Drunense Duinen) zijn verhuisd, heb ik hier 2 keer een das gezien. Dat maakt het met een waarneming in Oirschot in totaal drie keer. Wel staan er diverse dassen op de wildcamera, die ik in onze tuin had geïnstalleerd nadat ons grasveld in een omgeploegde akker was veranderd. Het gebeurde uitsluitend in de nacht want dassen schuwen het daglicht. Maar op het beeld staan ze er mooi op: plassend en zichzelf krabbend en natuurlijk bezig met ons grasveld te verwoesten!

Boeren hebben een hekel aan dassen omdat ze nogal grof te werk gaan: een maisakker wordt in één nacht vernield. Ikzelf heb van de nood een deugd gemaakt door de omgeploegde stukken gras te vervangen door zand met bloemenzaad. Afgelopen zomer trof ik al 24 nieuwe soorten bloemen en planten in ons gras!

Meles meles (Latijnse naam)

Met een flinke lengte van 65-80 cm is de das (op de wolf na) het grootste landroofdier van Nederland. Dit lid van de familie der marterachtigen heeft een wit-zwarte vacht, een grote, brede kop en een zwaargebouwd gedrongen lichaam. Hij heeft korte poten met flinke klauwen en een korte, brede, bossige staart. Een das

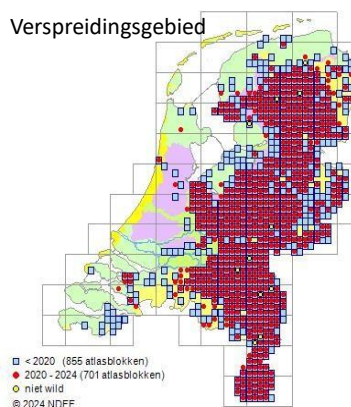
loopt een beetje waggelend en daar zul je hem gauw aan herkennen. Een das houdt geen winterslaap, maar heeft winterrust. In het voorjaar ruien ze in een paar dagen al hun winterharen: je ziet dan in het bos enorme plukken dassenhaar liggen.

Leefgebied, voedsel en verspreiding

In Nederland vind je de das vooral in het oosten, zuiden en midden van het land: dus op de hogere zandgronden. Een grondwaterstand van tenminste 1,5 meter onder het maaiveld, een kleinschalig landschap en voldoende dekking zijn ideaal. Na maximaal vervolgd te zijn leven er nu weer zo'n 5.000-6.000 dassen in ons land. Velen sterven echter een vroegtijdige dood in het verkeer. De das leeft in familiegroepen die een burcht bewonen. Zo'n burcht is trouwens nog een heel bouwwerk, met vele vluchtpijpen en verschillende kamers met elk een functie. Soms deelt een das zijn woning met een vos, maar als die niet netjes is (sloddervos!) jaagt de das hem er uit; hij is gesteld op orde en properheid. Andere dieren als muis, marter of konijn willen ook nog wel eens "inwonen" bij de das. Het territorium wordt gemarkeerd door mest in latrineputjes.

Voortplanting en leeftijd

Dassen zijn niet monogaam, maar vaak blijft een paar de rest van hun leven bij elkaar. Na de paartijd vroeg in het jaar of in de zomer, worden de 2 tot 4 jongen geboren. De werkelijke draagtijd is maar 7 weken maar een das kent een uitgestelde dracht zodat de jongen pas als het weer zachter wordt en er voldoende voedsel is worden geboren. Een das kan 3 tot 6 jaar oud worden.

Waarnemen

Behalve graafsporen, voetafdrukken, burchten en wissels kun je met een beetje geluk ook henzelf een keer tegenkomen. Wacht wel tot de schemering en sta uit de wind, draag geen parfum of andere luchtjes want hun reukzin is erg goed. Let wel op: dassen zijn nog steeds beschermde dieren dus niet op de burcht lopen of hun leefgebied verstoren. De loopsporen van een das zijn erg kenmerkend: "voetjes" of "handjes" met 5 tenen en lange nagels

Waar 10 jaar geleden nog geen das te bespeuren was in Oirschot, vind je ze nu in bijna in het hele buitengebied, zelfs in de relatief natte Mortelen!

Met een beetje geluk kom je er zomaar eentje tegen op de vroege ochtend of in de schemering: dan kan je dag niet meer stuk!

Geel opkleurende velden

Ine Pijnenburg (Werkgroep Natuurbelangen)

Op een wandeling door het buitengebied van Oirschot wordt mijn aandacht getrokken door een opvallend geel opkleurend veld. Mijn indruk is dat hier gespoten is met een onkruidbestrijdingsmiddel. Boeren gebruiken dit spul om winterplanten dood te spuiten, zodat ze weer nieuwe gewassen kunnen verbouwen. Particulieren mogen geen gewasbeschermingsmiddelen met glyfosaat gebruiken, maar pesticiden met glyfosaat zoals Roundup zijn helaas nog steeds te koop.

Voor de boeren is het nog steeds toegestaan. De EU heeft onlangs onder druk van lobbyisten vanuit de agro-industrie waaronder pesticiden fabrikanten, de kunstmestindustrie, de grote boeren bedrijven en vlees- en groenteverwerkers het gebruik van glyfosaat voor weer 10 jaar goedgekeurd. Erg triest dat de **stem van de natuur** hier niet heeft kunnen winnen. Wetende dat dit middel in het grondwater komt en zeer schadelijke gevolgen heeft. Het is giftig voor in het water levende organismen en insecten en zelfs kankerverwekkend volgens het Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek.

Gelukkig bewijzen een toenemend aantal biologische boeren elke dag dat het ook zonder kan. Met een ander landbouwmodel en een gezondere bodem zal er weer toekomst voor mens en natuur zijn.

Biobased bouwen

Een lezing door Renz Pijnenborgh

‘Biobased bouwen’ of ‘natuurlijk bouwen’ is een benadering binnen de bouwsector die gericht is op het

gebruik van hernieuwbare, biologische materialen als alternatief voor traditionele bouwmaterialen die vaak afkomstig zijn van niet-hernieuwbare bronnen zoals fossiele of minerale grondstoffen. Deze aanpak omvat het gebruik van materialen die voornamelijk afkomstig

zijn van plantaardige, dierlijke of microbiële bronnen, zoals hout, stro, bamboe, klei, kalk, hennep, en zelfs gerecyclede materialen. De voordelen van biobased bouwen zijn divers. Allereerst zijn biobased materialen over het algemeen milieuvriendelijker omdat ze minder energie vereisen voor de productie en minder CO2 uitstoten tijdens de levenscyclus. Ze zijn vaak ook beter voor de gezondheid van bewoners omdat ze minder schadelijke chemische stoffen bevatten dan veel traditionele bouwmaterialen, zoals formaldehyde in spaanplaat. Bovendien kunnen biobased materialen bijdragen aan het verminderen van de afhankelijkheid van niet-hernieuwbare grondstoffen en het bevorderen van lokale economieën door gebruik te maken van lokale en regionale bronnen.

Wil je wat meer weten over biobased bouwen? Kom dan naar de lezing van architect Renz Pijnenborgh op dinsdagavond 26 maart in Museum de Vier Quartieren in Oirschot. Voor meer informatie en inschrijven, zie [website IVN Oirschot](#)

Mijmeringen van Mirjam

Mirjam van Oers is in de zomer van 2023 met haar gezin van de stad verhuisd naar het buitengebied van Oirschot. Ze hebben een hectare land waarop ze met de aanleg van een voedselbos goed voor zichzelf én voor de biodiversiteit willen zorgen. In deze maandelijkse column in Natuurlijk Oirschot vertelt Mirjam over haar ontdekkingsreis als 'groentje in het groen'. De ontwikkeling van het voedselbos is te volgen op www.denieuweoereik.nl.

Aandacht voor het kleine

Nu het einde van de winter nadert, ziet het er buiten op het eerste gezicht wat troosteloos uit. Grauwe luchten, bruine struiken, kale bomen. De winter is duidelijk niet mijn favoriete tijd van het jaar. Ik zie met smart uit naar de lente. En toch heb ik me juist de afgelopen tijd meer dan ooit verbonden gevoeld met de natuur. Als de natuur ogenschijnlijk geen grootse gebaren maakt, dan is het de kunst om het kleine te herkennen.

Het is voor mij een nieuw inzicht dat de grijze maanden eigenlijk de gouden tijden zijn voor aanplant. Kastanjes, appelbomen, pawpaws, pruimen, kersen, walnoten, vijgen, hazelaars, vlinderstruiken, duindoorn, rozenbottels, krentenboompjes, honingbessen, olijfwilgen... ze zijn allemaal door mijn handen gegaan, de grond in. Of eigenlijk de modder in. Met alle regen is het veld waar het voedselbos komt één grote modderpoel. Ja, het heeft deze winter echt héél véél

geregend. Als je naar buiten moet, dan blijken er echter onverwacht veel droge momenten te zijn tussen de buien door. Of blijkt dat een milde bui helemaal niet zo erg is als er daarna een warme douche, huispak en kachel op me wachten. Maandenlang stond de nieuwe aanplant er

wel, maar leek het levenloos. Ondergronds blijkt echter hard gewerkt en sinds carnaval zie ik dat de natuurlijke confetti van knoppen zich opmaakt voor een lentefeest.

De hazelaars lopen met gele katjes en kleine rode bloemetjes voorop in de polonaise.

Ik dacht tot voor kort dat ik weinig had met al dat 'groene gedoe'. Dat bleek een vergissing. Bomen planten is verslavend. Een boom planten is een kleine actie. Laat het een half uurtje kosten, of een uur als het tegenzit. Het besef dat ik daarmee de toekomst van dat kleine stukje aarde verander bezorgt mij gevoelens van voldoening, zingeving en verbondenheid.

Van de kleurenpracht moeten we het in de winter niet hebben als het gaat om genieten van de natuur. Judith Rosema van het [Inktatelier](http://www.inktatelier.nl) heeft me tijdens de aftrap van haar cursus begin februari laten ervaren welke prachtige structuren er te vinden zijn, als je met aandacht kijkt. We hebben langs het Máximakanaal bij Den Bosch materialen verzameld om hiermee vervolgens natuurdrukken te maken. De aandacht voor het kleine zorgde ervoor dat de winter ineens niet schraal, maar juist rijk aanvoelt. De nerven van een bramenblad of de structuur van rietbladeren en rietpluimen blijken het prachtig te doen op papier.

Hoe je kijkt, bepaalt wat je ziet. Mijn lijfspreuk heeft me al dikwijls nieuwe inzichten gegeven.

Deze weken is dat: Het kleine is groot. Het grote is klein.

Een juridische stem voor de natuur

Riky de Veth

Werkgroep Water

In januari van dit jaar kwamen de deelnemers van de werkgroep water weer bij elkaar. We proberen ieder kwartaal een overleg te plannen. Er is altijd veel uit te wisselen over het onderwerp water. In januari was het hoog water onderwerp van gesprek, evenals de gevolgen hiervan voor de natuur. Cees Ouwerkerk is een van de actieve leden van deze werkgroep en hij brengt actualiteiten met betrekking bouwplannen en de impact hiervan op de natuur, de woonomgeving, historische plekken en natuurlijk water ter sprake. Wilfred van Nunen is actief in "Schone Rivieren", in maart gaan Wilfred en ik samen een dag als rivier afvalonderzoeker op pad, monitoren wat er zoal aan afval aan de oevers van de rivier de Maas te vinden is.

"Rechten voor de Natuur" van Jessica den Outer

Terwijl verschillende onderwerpen de revue passeren wordt de presentatie van Sander Wieringa van 9 januari over het Voorpootrecht aangehaald. Ik kon niet bij deze lezing zijn, met dank aan Frans van Boekhold kon ik deze presentatie terugkijken op het YouTube kanaal van IVN-Oirschot. Het is indrukwekkend om te beseffen dat wat in het jaar 1491 is vastgelegd nog steeds

rechtsgeldig is. Door deze presentatie heb ik het boek "Rechten voor de Natuur" van Jessica den Outer onder de aandacht gebracht. Zij presenteert in dit boek de snelst groeiende beweging van de 21ste eeuw. Op steeds meer plaatsen in de wereld worden rivieren, bossen en bergen aangewezen als rechtspersonen,

zoals ook bedrijven dat zijn. De natuur heeft recht om te bestaan, te floreren, te gedijen en ecologische processen in stand te houden. Jessica den Outer dook in de verhalen achter de juridische emancipatie van kwetsbare ecosystemen- van de unieke Whanganui-rivier in Nieuw-Zeeland tot het immense Amazone-regenwoud in Colombia. Het zijn bijna altijd bezorgde burgers geweest die hebben gezorgd voor

veranderingen in de wet. In Spanje hebben 639.826 handtekeningen geleid tot de erkenning van rechten voor een ernstig vervuilde zoutwaterlagune, de Mar Menor.

Ook in Nederland en België staan steeds meer mensen op voor de natuur. Bijvoorbeeld Rechten voor de Waddenzee, De IJssel als rechtspersoon houdt een betoog in de gemeenteraad van Zwolle, Het Bos dat van zichzelf is en onlangs heeft de gemeente Eijsden-Margraten als eerste gemeente in Nederland rechten aan de natuur toegekend.

Ik heb het boek van Jessica den Outer gelezen en kan het warm aanbevelen. In combinatie met de lezing van Sander Wieringa heeft het mij meer bewust gemaakt van de (juridische) mogelijkheden om de natuur een stem te geven.

Hieronder enkele links naar websites van organisaties of artikelen die in het artikel worden genoemd:

- Website van IVN Oirschot de [Werkgroep Water](#)
- Naar de lezing over het [Voorpootrecht](#)
- Website [Home - Schone Rivieren](#)
- Lees hier de bijdrage van de IJssel '[Historisch moment': inspraak in Zwolle namens de IJssel als rechtspersoon Rivierverhalen](#)
- Een artikel over de rechten van de natuur in de gemeente Eijsden-Margaraten [De natuur als rechtspersoon: de laatste strohalm?](#)

Plant van de maand: Klein hoefblad

Elly Pouwels

Vaak al in januari begint de bloei van Klein hoefblad, *Tussilago farfara*, uit de familie van de Composieten. De plant bloeit door tot april-mei.

De goudgele bloemhoofdjes komen te voorschijn en je denkt: Paardenbloem! Maar nee, de bloemen van Klein hoefblad hebben een hartje van mannelijke

buisbloemen met daaromheen vrouwelijke lintbloemen en Paardenbloemen hebben alleen maar lintbloemen. Bestuiving gebeurt door vroeg vliegende bijen en vliegen, zoals op deze foto van Lia Adriaans. De bladeren zijn in eerste instantie slechts schubben op de bloemstelen, ze ontwikkelen zich pas aan het eind van de winter: we noemen zo een plant een naaktbloeier. Als alle Composieten maakt het Klein hoefblad een toefje van zaden-aan-een-pluisje die weggeblazen worden door de wind. De zaden zijn maar kort kiemkrachtig en geven de voorkeur aan pas bewerkte grond. Nadat de Oude Grintweg in 2007 op de schop was genomen zag je het jaar daarna grote groepen Klein hoefblad in de wegbermen. De plant maakt lange wortels en draagt zo bij aan het bijeen houden van omgewerkte grond.

De botanische naam *Tussilago* is afgeleid van *tussis* = hoest en *agere* = verdrijven: de plant wordt gebruikt in hoestsiroop. De tweede naam 'farfara' betekent zoveel als 'meeldragend' en verwijst naar de viltig witte onderzijde van bloem en stengel.

Live meekijken: webcams Vogelbescherming staan weer aan

Wie benieuwd is hoe het leven van onder andere een broedende bosuil, steenuil, kerkuil, ooievaar, slechtvalk en zeearend eruit ziet, kan weer meekijken op de webcam van Beleef de Lente van de Vogelbescherming.

Op zondag 25 februari gingen de eerste camera's aan en we kunnen de vogels traditiegetrouw het hele broedseizoen live blijven volgen. Van de bijzondere momenten worden clipjes gemaakt die teruggekeken kunnen worden, meldt de Vogelbescherming. Experts houden blogs bij en mensen kunnen via de website vragen stellen over de vogels en hun gedrag.

Kleinere vogels als de merel en de pimpelmees zijn op dit moment nog niet te volgen omdat zij pas later beginnen met broeden. De bosuil zit al sinds 9 februari op haar ei.

Via de [Webcams](#) van 'Beleef de lente' kun je weer live meekijken hoe vogels hun kuikens groot brengen

Insect van de maand: HONINGBIJ

Lia Adriaans (coördinator insectenwerkgroep)

Enkele jaren terug maakte ik al in februari een foto van een honingbij; voor mij een reden om maar eens met dit insect te starten en hier iets over te schrijven.

Het is een van de weinige insecten die de winter kan doorkomen als sociaal volk en dus al vroeg uit kan vliegen bij de eerste warme zonnestralen.

Als ik een honingbij zie weet ik nooit of ik er nu blij mee ben of niet. Natuurlijk heeft ie een belangrijke rol in de agrarische en natuurlijke ecosystemen en in onze cultuur, maar zijn er vanwege de vele bijenkasten niet te veel? Zitten ze andere solitaire bijen niet in de weg? Allerlei vragen die mij bezig houden. Voor nu wil ik het vooral hebben over de leefwijze en hoe herken je ze?

Er zijn wereldwijd meerdere soorten honingbijen maar bij ons komt vooral de westelijke honingbij, *Apis mellifera*, voor.

Er wordt druk samengewerkt bij de productie van hun nakomelingen, ze hebben een duidelijke arbeidsverdeling en de generaties overlappen elkaar. We noemen dat eusociaal.

Eén vrouwtje legt de eieren (koningin of moer), terwijl de andere vrouwtjes hun hele leven of een groot deel daarvan steriel zijn (de werksters). Werksters, die een stuk kleiner zijn dan de koningin, planten zich doorgaans niet voort maar kunnen wel onbevuchte eieren leggen waaruit darren (mannetjes) komen. Darren zijn ongeveer even groot als koninginnen en herkenbaar aan de grote ogen en korte tong. De enige functie van darren is paren met jonge koninginnen. Ze worden doorgaans niet ouder dan 14 dagen. De werksters zie je het meest in het veld. Je herkent ze aan

verbrede achterpoten met een 'korfje' (stuifmeelbroekje), waarmee ze stuifmeel, eiwitleverancier voor de groei, verzamelt. Verder is ze in het bezit van wasklieren en andere klieren, die stoffen afscheiden om de larven te voeden. In de krop verzamelt ze nectar wat rijk is aan suikers en voor de

energie zorgt. De werksters doen dus het meeste werk. De koningin kan vier tot vijf jaar haar moederlijke taak blijven vervullen, terwijl de (zomer)werksters maar vier tot vijf weken oud worden.

Ik ben me ervan bewust dat de informatie beperkt is, maar ik hoop jullie enthousiast te krijgen voor onze zespotigen, de insecten. In maart zal er een ander insect in het zonnetje gezet worden.

Herstel van het Gentiaanblauwtje: let op de mieren!

Frans van Boekhold

In augustus 2021 trokken Jan Pijnenburg en ik eropuit, op zoek naar de Klokjesgentiaan. Ik wilde meer weten over het werk van de Blauwe Brigade en Jan liet dat graag zien. Deze dag leerde ik over de opmerkelijke symbiose tussen vlinder, plant en mier of te wel het Gentiaanblauwtje, de Klokjesgentiaan en Steekmieren. We vonden de Klokjesgentiaan op de Oirschotse Heide. Nu word ik door een artikel in het blad 'Vlinders' van de Vlinderstichting aan deze mooie en interessante ochtend met Jan herinnerd.

De levenscyclus van het Gentiaanblauwtje

Het Gentiaanblauwtje, een zeldzame vlindersoort, is actief van begin juli tot half augustus. Na de paring leggen de vrouwtjes eitjes op de knoppen van de Klokjesgentiaan. Na tien dagen komen de rupsjes uit de

eitjes en eten zich een weg naar het binnenste van de bloem. Na ongeveer tien dagen kruipen ze weer naar buiten en laten ze zich op de grond vallen. De rupsen van het Gentiaanblauwtje scheiden een stof uit die lijkt op de geur van de larven van de steekmieren. Hierdoor worden de mieren aangetrokken, brengen ze naar hun nest en verzorgen ze. De rups scheidt een ook een zoete stof af waar de mieren dol op zijn. De volgende tien maanden leeft de rups in het mierennest. De verpopping vindt het volgende jaar in het begin van de zomer in het mierennest plaats. Begin juli kruipen de eerste vlinders uit de pop en verlaten het mierennest en zorgen voor de volgende generatie. Het hele proces is mooi te volgen in het volgende YouTube [FILMPJE](#) van de Hoge Veluwe.

De rol van de Blauwe Brigade

Het Gentiaanblauwtje leeft voornamelijk in vochtige heidegebieden en blauwgraslanden. Belangrijk is dus de aanwezigheid van de Klokjesgentiaan als waardplant en steekmieren als waardmieren. Uit onderzoek van de Vlinderstichting in 1999 bleek dat door verdroging en

verzuring door overmatige stikstofdepositie de Klokjesgentiaan zonder maatregelen tegen het jaar 2013 in Nederland uitgestorven zou zijn. Om dit te voorkomen stelde de Vlinderstichting een beschermingsplan op. Op de heide moest kleinschalig worden geplagd en bekalkt in plagvlakken van 5 bij 2 meter. Kleinschalig omdat jonge en oude heidevegetatie naast elkaar moesten liggen. De Klokjesgentiaan heeft voor verjonging kale grond nodig, terwijl de mieren juist in de oude vegetaties nestelen. Al met al te duur en tijdrovend voor professionele terreinbeheerders. Dit heeft in het jaar 2000 geleid tot de oprichting van de Blauwe Brigade, een vrijwilligersgroep die met steun van de Vlinderstichting deze werkzaamheden ging

uitvoeren. In 2005 is, op initiatief van Jan Pijnenburg, een Oirschotse IVN tak van de Blauwe Brigade opgericht. Zo'n 15 jaar lang hebben ze zich ingezet voor de Klokjesgentiaan op de Oirschotse en Landschotse Heide. En met succes. De Oirschotse tak van de Blauwe Brigade is in 2021 opgeheven.

Nieuwe inzichten

Nu lees ik het artikel in de 'Vlinder' van de Vlinderstichting. Blijkbaar is het wel gelukt om met het beschermingsprogramma de zeldzame Klokjesgentiaan in stand te houden. Echter, het is niet gelukt de Gentiaanblauwtje er weer bovenop te helpen. Integendeel: "het is alweer jaren code rood voor het Gentiaanblauwtje. Nieuw onderzoek toont aan dat waarschijnlijk de rol van de waardmieren, of beter gezegd de aanwezige soort waardmieren, is onderschat. Het blijkt dat van de steekmieren het juist de

soort Bossteekmieren een belangrijke rol spelen. Vandaar de titel van het artikel 'Herstel van het Gentiaanblauwtje: let op de mieren!'. De hypothese is dat de waterhuishouding van invloed is op de juiste omstandigheden voor de aanwezigheid van de juiste mieren. En de juiste mier voor de instandhouding voor het Gentiaanblauwtje is waarschijnlijk de Bossteekmier. Nader onderzoek is nodig, maar de eerste tekenen zijn hoopgevend!

Het Jeugd IVN bezoekt het Oertijdmuseum

Diny en Leo van de Laar

Een bezoek aan het Oertijdmuseum in Boxtel is een vast onderdeel van het jaarprogramma van het Jeugd IVN. Op woensdag 7 februari was het zover en gingen we met de Jeugd IVN naar het museum. Bereidwillige ouders en de leiding brachten ons per auto.

Film

Eerst kregen we een film te zien over dino's, dieren die miljoenen jaren geleden leefden. We leerden hoe ze er uit zagen, wat ze aten en waarom ze uitstierven. Ook leerden we dat er nu nog dieren leven die afstammen van de uitgestorven dinosaurussen, bijvoorbeeld de kip en de krokodil.

Speurtocht in de buitenroute

Daarna ging de helft van de kinderen naar de "Oertijd tuin" op speurtocht in de buitenroute. Ze kregen een boekje mee met taken die gegeven werden

door de huisdino Spike. Ze moesten de paaltjes met de groene stickers proberen te volgen. Verspreid in de tuin stonden beelden van grote en kleine dino's waarover ze vragen moesten beantwoorden. Bijvoorbeeld: "Waar leefde de Spinosaurus, de grootste vleeseter die ooit heeft geleefd?" en "Welke dinosaurus wordt hier aangevallen door een troep hongerige Deinonychi?" De antwoorden waren te vinden op de informatiebordjes. Er was gelukkig ook gelegenheid om even te spelen of opgravingen te doen.

Speurtocht in de binnenroute

De andere helft van de kinderen begon binnen met hun speurtocht. Ook hier werden ze door Spike vanuit het boekje rondgeleid. Ze moesten zoeken in de vitrines naar zijn afbeelding. Ze kwamen bijvoorbeeld langs Lucie, een reconstructie van een van de oudste fossielen van onze menselijke voorouders. Zij kon al op twee benen lopen. Ze ontdekten het skelet van een

grottenbeer, mammoetkiezen, versteende afdrucken van planten en fossiele eieren van dinosaurussen.

De kinderen vonden dat de dino's maar moeilijke namen hadden, bijna niet uit te spreken! In het laboratorium waren vrijwilligers bezig met het schoonmaken van botten, o.a. een versteende wervel

van een walvis. De kinderen mochten een echt zwaar dino bot in hun handen wegen en het verschil voelen met een superlicht namaakbot uit de 3d-printer. De enorm grote skeletten in de gigantische glazen hal maakten natuurlijk veel indruk.

Veel wijzer weer naar huis

In de korte pauze dronken we lekkere chocomel en aten we een stukje peperkoek. Daarna werd er gewisseld van route. De tijd vloog om en voordat we het wisten was het alweer tijd om weer naar huis te gaan. Tot slot kreeg ieder kind nog een tijdschrift over dino's en een versteende haaiantand. Het is zeker de moeite waard

om nog eens terug te gaan naar dit museum. Er is zoveel interessants uit de oertijd te zien!

Informatie IVN Oirschot

Bestuur

Voorzitter	Loek Kuperus	voorzitter@ivn-oirschot.nl
Secretaris	Vacant	secretaris@ivn-oirschot.nl
Penningmeester	Frans van Boekhold	penningmeester@ivn-oirschot.nl
Ledenadministratie	Miranda Goutziers	ledenadministratie@ivn-oirschot.nl
Bestuurslid	Martijn van de Schoot	martijn_van_de_schoot@hotmail.com
Bestuurslid	Petra Koning	pietertjeswing@icloud.com

Werkgroepen

Werkgroep (*)	Contactpersoon	Contact (**)
Cursussen	Loek Kuperus	cursusgroep@gmail.com
Fotografie	Loek Kuperus	loekkuperus@live.nl
Insecten	Lia Adriaans	liaadriaans@gmail.com
Jeugd IVN	Leo van de Laar	jeugdivn@ivn-oirschot.nl
NatuurBelangen	Rosetta Hovius	rosetthovius@live.nl
Paddenstoelen	Todor Ijsselmuiden	ijsselmuidentodor@gmail.com
Planten	Elly Pouwels	ellypouwels@trinedmail.nl
Scholen	Leo van de Laar	scholenwerk@ivn-oirschot.nl
Natuurlijk Oirschot (redactie)	Frans van Boekhold	communicatie@ivn-oirschot.nl
Vogels	Rinus Sterken	uilenwerkoirschot@live.nl
Water	Hugo Smet	fam.smet@upcmail.nl

(*) Klik op de naam van de werkgroep voor meer informatie op de website van IVN Oirschot

(**) Klik op het mailadres van de contactpersoon voor het sturen van een mailtje

Lid of donateur worden van IVN Oirschot?

Door lid of donateur te worden:

- steun je de activiteiten en doelstellingen van IVN
- kun je gratis of met korting deelnemen aan de activiteiten van IVN
- kun je zelf actief worden binnen onze IVN afdeling

We kennen drie soorten lidmaatschap:

Lid	€ 25,- per jaar
Huisgenootlid	€ 12,50 per jaar
Donateur	minimaal € 15,- per jaar

Klik [HIER](#) voor meer informatie over het lidmaatschap en/of het inschrijfformulier of bel met Miranda Goutziers, telefoon 06-36029526 of stuur een mail naar ledenadministratie@ivn-oirschot.nl

Wij zien u graag terug op onze activiteiten en wensen u vooral veel plezier bij IVN Oirschot!

ANBI

IVN is door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Een ANBI is een instelling die bijdraagt aan het algemeen nut. Doet u een donatie aan IVN of bent u lid, dan kunt u dat bedrag aftrekken van uw belastbaar inkomen. Voor meer informatie, klik [HIER](#).